

Jász István Történelmi Levegő

Mercafor
Stúdió

Minden jog fenntartva, beleértve bárminemű sokszorosítás, másolás és közlés jogát is.

Kiadja a Mercator Stúdió
Felelős kiadó a Mercator Stúdió vezetője
Lektor: Gál Veronika
Műszaki szerkesztés, tipográfia: Dr. Pétery Kristóf
Borítófotó: Fortepan

ISBN 978-963-607-860-7

© Dr. Jász István, 2011
© Mercator Stúdió, 2011

Mercator Stúdió Elektronikus Könyvkiadó
2000 Szentendre, Harkály u. 17.
www.akonyv.hu és www.peterybooks.hu
www.facebook.com/Mercator.Studio
Tel/Fax: 06-26-301-549
Mobil: 06-30-305-9489
e-mail: mercatorstudio@yahoo.com

Jász István

Történelmi levegő

dráma két részben, utójátékkal

2011.

Tartalom

Tartalom	4
Szereplő személyek.....	6
ELSŐ RÉSZ	7
Első kép	8
Első jelenet	8
Második jelenet	9
Harmadik jelenet	11
Negyedik jelenet	13
Ötödik jelenet	14
Hatodik jelenet	15
Hetedik jelenet	16
Nyolcadik jelenet	17
Kilencedik jelenet	17
Tizedik jelenet	20
Tizenegyedik jelenet	21
Tizenkettedik jelenet	23
Tizenharmadik jelenet.....	24
Tizennegyedik jelenet	24
Második kép	28
MÁSODIK RÉSZ	34
Harmadik kép	35
Első jelenet	35
Második jelenet	36
Harmadik jelenet	37
Negyedik jelenet	37
Ötödik jelenet	43
Hatodik jelenet	44
Negyedik kép	47

Hetedik jelenet	47
Nyolcadik jelenet.....	48
Kilencedik jelenet.....	49
Tizedik jelenet.....	51
Tizenegyedik jelenet	53
Tizenkettedik jelenet	56
Utójáték	57
Ötödik kép.....	57
Első jelenet	57
Második jelenet.....	58
Harmadik jelenet.....	59
Negyedik jelenet	61

Szereplő személyek

A vendégek, majd vendéglátók:

Jutka	Magyarországról
János	Magyarországról

A vendéglátók, majd vendégek:

Józsa néni	nyolcvanhat éves
Magda	a lánya és kommunista ott
Victoria	a kisebbik lánya, beteges
Eduárd Bacardi	Victoria férje, szaktanácsadó
Petra	a legkisebb lánya, ő elégedett
Victor Bacardi	az unokája, elvagyódik onnan
Monica	Victor felesége, őt aztán mindenki szereti
Artur bácsi	(bálványozott emléke)

Történik egy forradalom előtt álló dél-európai országban, illetve Magyarországon, napjainkban.

ELSŐ RÉSZ

Első kép

Első jelenet

A zárt függöny előtt

János

Drága Józsa néni, Eddie bácsi, Victoria, Petra, Victor és Monica, nem is tudom, hogy hogyan kezdjek hozzá, hogy kellőképpen megköszönjem azt az igazán csodálatos három napot, amelyet végre együtt tölthettünk annyi évi levelezgetés után. Mondtam is Jutkának, hogy egészen furcsa érzések vesznek erőt rajtam a bejárati ajtó előtt, ami olyan nehezen nyílt, és aminek a nyikorgása már mindig a fülemben marad, szóval mondtam is Jutkának, hogy most végre hús-vér emberek lesznek a legendák Józsa nénijéből és Artúr bácsijából, bár Artúr bácsit szegényt, Isten nyugosztalja, már hiába kerestük a Kennedy Sugárút hetvenben. De mondhatom, hogy drága lényének az emléke betöltötte az egész lakást, mint ahogy Józsa néni egész életét betölti. Hazaérkeztünk végre és most, hogy kifújhatjuk magunkat a majd háromezer kilométeres út után, legelső kötelességemnek érzem, hogy megköszönjem azt az igazán túlzott vendég-szeretetet, amellyel elhalmaztak bennünket. Ez a budapesti lap csak emlékeztető nagyon nagy örömmel várnánk a Bacardi család bármely tagját itt nálunk. Mi a magunk részéről minden fáradság ellenére akár holnap kezdenénk előlről ezt a csodálatos utazást, amelyet

Jász István: Történelmi levegő

megtettünk, - talán nem túlzás, - két világ, a múlt és a jövő határán.

Második jelenet

Felmegy a függöny. Valaha nagy és még romjaiban is gyönyörű nagypolgári lakás fogadószobája. A fenéken János szavaiban emlegetett csikorgó bejárati ajtó, a sarokban kerevet, Józsa néni kedvenc tartózkodási helye. A szín üres.

Csöngetés

- Magda *Átsiet a színen, az ajtóhoz, nyitja, az ajtó nyikorog. Köntösben van, egy pillantást vet a falon lévő tükörrre. Jaj, Istenem! Jutka és János be, felpakolva, ahogy kiszálltak az autóból. Nagy ölekezés. Gyertek, gyertek! Szegény Victoria rosszul lett az izgalomtól, annyira várt benneteket! Mindig rosszul lesz, ha csinálni kell valamit. Ő meg olyan ideges. Egész reggel kiabált velem.*
- Jutka *Ő? Kérdően néz Magdára. Kicsoda?*
- Magda *Hát Anyika. Én még mindig félek tőle. De mindegy. Vetközzetek le! Most ő néz kérdően a fiatalokra. Miért nem írtatok?*
- János *Írtunk.*
- Magda *Nem kaptunk semmit sem tőletek. Ja, igaz, most a postások.*
- Jutka *Mi van a postásokkal?*
- Magda *Sztrájkolnak. Most éppen ők. Holnap a vasutasok fognak. Éppen ezért holnap eszetekbe ne jusson kimenni az utcára!*
- Jutka *Kocsink van*
- János *Kocsija van.*

- Magda Annál inkább. Ha nincs vonat, mindenki kocsival jár. Hallgass fiam az okosabbra, nézzétek meg holnap a múzeumot!
- Jutka Azért jöttünk. Meg, hogy meglátogassuk a kedves Bacardiékat. Akikről már annyit hallottunk.
- Magda Nahát, most láthatjátok is.
- Jutka Milyen Józsa néni? Nagyon megöregedett?
- Magda Egész nap a televíziót bámulja, mégsem ért egy szót sem. Különben ő fizeti a hotelt, ragaszkodott hozzá. Én fürdőszobás szobát kértem,
- Jutka Túlzás, drága Magda!
- Magda Én, a magam részről mindig ragaszkodtam a fürdőszobához. Nem is tudjátok, milyen jó dolog elnyúlni a forró kádban és kiolvasni egy regényt.
- János Nincsenek ma már jó regények, Magda!
- Jutka *Éllet.* Majd te írsz egyet, szívem!
- János *Ugyanúgy.* Történész vagyok, nem regényíró.
- Magda Szóval azt mondták a hotelben, hogy tussoló fürke van, fiatalok, kibírják.
- Jutka Hát persze, hogy kibírjuk, én jobban is szeretem. Higiénikusabb.
- Magda Könnyen idetaláltatok?
- János Mint akit zsinóron húznak. Nagyon jó volt a térkép, amit küldtetek. És Jutka tájékozási futóbajnokságot nyert.
- Jutka Gyalog.
- János Remélem, hogy a rendőrök is sztrájkolnak
- Magda Miért?

- János Nem tudtam, csak a tilosban parkolni.
- Magda Akkor vigyázz fiam, mert elviszik a kocsidat.
- János *Jutkára néz. A kocsiját.*
- Jutka Jánosnak még mindig fáj, hogy a kocsi az én nevemen van.
- Magda Hülye vagy fiam, mert a háború előtt még Ferenc Jóskának sem ártott volna az országot a nagyságos asszony nevére íratni. Na siess, mert tényleg elviszik a kocsitokat.
- János Akkor csókolom a kezedet, drága Magdám. Jövök hamar. *Ki.*

Harmadik jelenet

- Magda Hát helyezd magad kényelembe, kislányom! Otthon vagy!
- Jutka *Körbesétál, megnézi a falakon a képet, a vitrintárgyakat. Én? Lassan már otthon sem vagyok otthon.*
- Magda A férfiak hiú állatok, fiam. *Összevissza vágat a szobában, gyufát, hamutartót, cigarettát keres, rágyújt. Én se érzem jól magam ebben az egyetlen közös szobában.*
- Jutka Nekünk egyetlen szobánk van a Félhold utcában.
- Magda Pedig épp mondani akartam, hogy a külön hálószoba az örök szerelem és a jó házasság záloga. *A hamut kezébe veri, utána a földre szórja.*
- Jutka Nem is tudtam, hogy férjnél voltál
- Magda Örök szerelemről beszéltem.
- Jutka Külön szobátok volt?

- Magda Külön lakásunk. És sajnós még ebben sem volt igazam, mert ami az örök szerelmet illeti, szívesebben mentem volna egy lámpaernyővel ágyba, mint vele.
- Jutka Tényleg elviszik a kocsit?
- Magda Ha nem az autó tolvajok, akkor a rendőrség. Valamelyikük mindig dolgozik. Esetleg karöltve.
- Jutka Ilyesmi van?
- Magda Van itt minden fiam, ez a korlátlan lehetőségek hazája. Nem tudsz olyan hülyeséget kitálni, hogy itt meg ne esett volna. Nem véletlen édes gyermekem, hogy én egy ilyen családból... Az elvtársak is csodálkoztak rajta.
- Jutka Elvtársak?
- Magda Beléptem a kommunista pártba, nem tudtad? Csak tudod az elvtársak is mindig bele akarnak beszélni a dolgaimba, amit még az anyámtól sem tűrök
- Jutka *Döbbsenten néz Magdára.* Mindenkinek megvan a maga baja, drága Magdám. Ne gondold, hogy nálunk minden tökéletes.
- Magda Ugyan kérlek! Van otthonod, egy roppant jóképű férjed... nem csélcsap ember?
- Jutka *Nevetni kezd.* Nem tudom. Legalábbis nem tudok róla.
- Magda Azért csak vigyázz fiam! Alamuszi macska nagyot ugrik.

Negyedik jelenet

Zörej a szomszéd szobából. Józsa néni tologatja be magát egy járókerettel.

- Józsa néni Hangokat hallok! Megjöttek a fiatalok?
- Jutka Megjöttünk, Józsa néni! *Odaszalad, megöleli.*
- Józsa néni Felborítasz!
- Jutka Segítek elhelyezkedni, Józsa néni, kedves!
- Józsa néni Megy ez még nekem! Nem vagyok még olyan öreg, mint a lányom!
- Magda *Sértődötten.* Az a fixa ideája, hogy öreg vagyok.
- Józsa néni Bizony öreg vagy, fiacskám! Aki úgy fut a fiatalság után, az már bizony hiába rohan. Hallom, hogy zihálsz. A fülem a régi. És, ha valakinek az én koromban mindössze annyi baja van, hogy kicsit nehezebben jár, az köszönje meg a Jóistennek. De hol van János? Mikor megírtad, hogy férjhez mentél egy történészhez, mi mindannyian úgy megörültünk. Ebben a házban a falak is tele vannak történelmi levegővel.
- Magda Penésszel van tele. Nincs már pénzünk festetni.
- Jutka János nem történész, egy általános iskolában tanít történelmet. Egyébként lement, hogy valahol parkolóhelyet találjon a kocsinak, ahol nem tilos.
- Józsa néni Marhaság fiam, nálunk semmi sem tilos.
- Jutka Magda azt mondta, el is vitethetik az autót.
- Józsa néni Mondtam, semmi sem tilos. Fel is gyűjthetják.

Jutka	<i>Riadtan.</i> Felgyújtják? Kik?
Józsa néni	Hát a zavargók. Az elégedetlenkedők. Mindig mutatják a tévéhíradóban.
Magda	<i>Magának.</i> Egy szót sem ért az egészből.
Józsa néni	Többet értek, mint gondolod. Te meg egy követ fújsz velük!
<i>Csöngetés</i>	
Magda	Ez János lesz! <i>Felpattan ajtót nyit, az ajtó megint nyikorog.</i>

Ötödik jelenet

János	<i>Megjelenik.</i> Förtelmes állapotban, a nadrág csíkokban lóg rajta. Vérzik is.
Jutka	János! <i>Odavezeti a garnitúrához, leülteti.</i>
Józsa néni	És ezeknek a pártjába lépett, akik így fogadják a vendéget!
Magda	Tüntetés volt? A rendfenntartók?
János	<i>Majdnem jókedvűen.</i> Hát mondjuk, hogy egy rendfenntartó. Egy négylábú rendfenntartó
Jutka	Lovas rendőrök? Nincsen valami belső sérülésed?
János	Csak külső sérülésem van, az is főleg a nadrágomnak.
Magda	De hát mi történt az Istenért?
János	Lementem, hogy találjak egy jó parkolóhelyet és a végén találtam is. Egy nagyszerű udvart, itt a közelben. Be is álltam, meg is kérdeztem, még a kocsiból, hogy ott hagyhatom-e, a portás vagy házmester meg is engedte. És amikor kiszálltam, ott állt a kutya.

Jutka	Te szereted a kutyákat.
János	Nem is ijedtem meg tőle. Kiszálltam, elkezdtem mondani, jó kutya, okos kutya nem bántja a bácsit. De az a nyomorult dög nem tudott magyarul! Egy darabig hallgatta a hadovámat, azután megunta és nekem ugrott.
Jutka	Vérzel is!
János	Csak egy karcolás! Okos állat volt, mert nem húsrá ment, hanem textilre, csíkokra szedte szét a nadrágomat. Csak az a baj, tudod, hogy a bőrröndök a kocsiban vannak. Most hogy fogok kimenni az utcára?
Magda	Ebben a lakásban csak nők maradtak.
Józsa néni	Artúr bácsinak körülbelül olyan alakja volt, mint neked, fiam. Majd keresünk a ruhái közül egyet neked. <i>Sötét.</i>

Hatodik jelenet

Mikor kivilágosodik a színpad, Józsa néni egy nagy karosszékből ül; Magda kóvályog idegesen a szobájában.

Józsa néni	Ne serteptérlj, fiam, ideges lesz tőled az ember.
Magda	De mikor ideges vagyok!
Józsa néni	Te? Még, ha Eddie lenne az! Azt megértem.
Magda	A Bacardi cég feje?
Józsa néni	Ne gondoljátok, hogy, ha már elmúltam nyolcvan, hülye is vagyok.
Magda	Senki nem gondol ilyet.
Józsa néni	Pedig Victoria is hülyének néz.
Magda	És Eddie? A kedvenced?

Józsa néni Most ne gyere azzal, amivel negyven éve rá-
göd a fületem! Eddiet tényleg úgy szerettem,
mint a fiamat, de semmi sem tart örökké.

Józsa néni megpróbál felállni.

Magda Biztos csak kímélni akar. *Felsegíti.*

Józsa néni Magát akarja kímélni. *Visszaül.* Adtál kulcsot
nekik?

Magda Hát persze. Felnőtt emberek, ne legyenek
hozzánk kötve. Ezért vagyok én idekötve.

Józsa néni Mit mondasz?

Magda Az én kulcsomat vitték el. Szóval, ha ők el-
mennek, akkor nekem kell itthon maradnom.

Józsa néni Velem?

Magda Igen. Csak nem félsz tőlem, Anyika?

Józsa néni *Némi riadalommal.* Ha nincs cigarettád, egé-
szen bolond vagy.

Magda Akkor legyen!

Józsa néni És cigarettával is.

Magda Volt kitől örökölni.

Hetedik jelenet

*A bejárati ajtó hangtalanul kinyílik, János van ott, Artúr bácsi ruhájá-
ban. A múlt.*

Józsa néni Le kellene szoknod a szivarról, Artúr! Árt a
szívednek.

János Akkor a politikáról is le kellene szoknom.

Józsa néni Arról is. Mert az nekem árt.

János Világéletedben egocentrikus voltál

- Józsa néni Hát persze. Mert nem te voltál a világmindenség közepe.
- János Valaha nem azért szerettél belém, Józsa? Mert meg akartam változtatni a világot?
- Józsa néni Ha nem körülötted forog, akkor már nem is jó a világ. Megint elmész?
- János Nagygyűlés van, szívem! Választani kell, hogy csinálja-e az ember a történelmet, vagy nézi? Mert akkor vele csinálják. *Futó csókot lehel Józsa néni homlokára és a bejárati ajtón hangtalanul kimegy.*

Nyolcadik jelenet

- Magda *Ijedten rázza Józsa nénit.* Anyika! Anyika!
- Józsa néni Elbóbiskoltam. Mi van?
- Magda Olyan furcsán vetted a levegőt. Szinte alig lélegeztél. Magijedtem.
- Józsa néni Te csak ne remélj semmit!

Kilencedik jelenet

Csikorog az ajtó, bejön az egész Bacardi család, Jánossal együtt.

- János *Kezében Magda kulcsával.* Köszönjük szépen a hotelt, drága Magda. Átadja a kulcsot.
- Magda Józsa néninek köszönd! Én azt mondtam, elérnétek itt is.
- János Nem szívesen laknék egy trezorban. Az ajtóra néz.
- Petra Jaj, hát a bejáratról beszélsz? Eső után köpönyeg.

- Jutka Találkoztatok már?
- János *Petrára mosolyog.* Te vagy biztos az elfoglalt Petra.
- Petra Hát, édesem, valakinek dolgozni is kell.
- Józsa néni Mindig mondtam, hogy az a bejárónő gyanús.
- Jutka Miről beszél, Józsa néni?
- Magda Betörték nálunk. *Sóhajt.* Nem túl sokat tudtak elvinni.
- Petra Azután készítettük azt a nehéz ajtót.
- János *Nevet.* Ekkora kulcs jár hozzá. *Mutatja.* Minden oldalon tíz centis nyelv áll ki belőle.
- Jutka Hát, ami a nyelveket illeti..,
- János Sokra mentél vele!
- Jutka *Leinti.* A mi vitáink nem érdeklik igazán Józsa néniéket.
- Józsa néni Nem értem.
- Petra Az ő dolguk, Anyika.
- Józsa néni Nem szeretem, ha nem értek valamit.
- János Jutka az utazás előtt éjjel-nappal nyelvet tanult. Mióta úton vagyunk, csak magyarokkal találkoztunk.
- Jutka *Petrának, Jánosról.* Lusta agya van. Mióta azokkal a dátumokkal, amit az utolsó szigorlata megtanult, kimerült volna a memóriakapacitása.
- Józsa néni Megnéztétek a várost?
- Jutka Igen. Victor mindent megmutatott
- Petra Jaj, Victor egy drága fiú. Nem is szólva Monicáról. Őt aztán mindenki szereti.

- Józsa néni A mi családuk áldott jó család. Jó ember a vejem,
- Magda Eddie nagyon önző.
- Józsa néni Hogy tudsz ilyet mondani, Magda? Nekem mindig mindent elintézt. Hol van most?
- Petra A fiatalok dolgában intézkedik. Valami programot szervezett, ha jól emlékszem, azt próbálja elintézni, hogy János bejusson az archívumba. Tudod, ahol Apika memoárjai vannak letéve.
- Józsa néni Na látod. Eddie valósággal pótolhatatlan.
- Magda Eddie valósággal imádja az anyámat. És ez az érzés kölcsönös. Nem egészséges dolog.
- Józsa néni Az persze sokkal egészségesebb, hogy te hatvanhat éves korodban pénzen vásárolsz gavallért magadnak, mi?
- Magda Megint elkezded, anyám? Mindig elkezded?
- Józsa néni Olyan életet élt, hogy szégyen még rágondolni is. Hát persze, a legszentebb dolgokat is a legocsmányabbakkal magyarázza. Ez a szégyen Eddie korán elvesztette az édesanyját. Bennem kereste és meg is találta. *Vált.* Magdus, te igazán olyan jó kávé-tudsz főzni, a fiatalok biztosan szívesen innának egyet.
- János Ne tessék fáradni velünk, ettünk, ittunk mi eleget.
- Józsa néni Akkor főzz Magdus az én kedvemért! *Magda szó nélkül feláll és kimegy.* Ha nem volna ilyen, *Magda után int,* igazán napfényes volna az alkonyat.

Tizedik jelenet

János	Azért őt is meg lehet érteni. Felnőtt ember, túl az első fiatalságon. A magánélete az övé.
Józsa néni	Dolgozzon.
Jutka	Nyugdíjban van. Dolgozott már eleget.
Józsa néni	Hát arról beszélhetnénk, de tényleg nagyon szép végkielégítést kapott, viszont olyan skót, amilyen lusta. Azt mondja, neki még gondoskodnia kell öreg napjairól, tehát nem ad a háztartáshoz semmit. Szegény Petronella dolgozik éjfélig, mindenféle különmunkát vállal Eddienek, hogy a házbért ki tudjuk fizetni. De ő tizenegyig, tizenkettőig, éjfél után kettőig olvas, mikor a villany is olyan drága. És közben füstöl, mint egy gyárkémény, egyszer még ránk gyújtja a lakást. Aztán mikor felkel, elindul kommissiózni, feltart mindenkit, az utca-seprőtől kezdve a sarki rendőrig a hülyeségeivel. Bevásárlás helyett vesz egy új ruhát, egy szőke parókát, mintha azzal szebb lenne. Tévét nem néz. Mi ketten Petronellával megnézzünk minden adást, mert engem minden érdekel, az, hogy unalom, meg unatkozni, azt mi nem ismerjük. Az Artúr bácsival is, ha úgy hozta a kedvünk, fogtuk magunkat és akár éjfélkor is elmentünk mulatni. Ezt ezek a mostani fiatalok már nem ismerik. Monica nem is szeret eljárni hazulról. Én nem is értem. Ha Victor hazatelefonál, hogy mondjuk házon kívül fog vacsorázni, még jó mulatást is kíván hozzá.

Tizenegyedik jelenet

- Magda *Be a kávéval, meghallja az utolsó mondatot. Ez apukával ugye elő nem fordulhatott volna.*
- Józsa néni *Apátok csak velem érezte jól magát. Újból vált. Most meséljete magatokról, édes gyermekeim! Jutkának. Anyátok hogy van? Még mindig olyan fiatal?*
- Jutka *Ketten együtt nem vagyunk olyan fiatalok. Mindig várja Józsa néni bűbájos leveleit.*
- János *Soha sem beteg, soha nincs közérzete.*
- Józsa néni *Nagy dolog ez az ő korában. Szürcsöli a kávéját. Finom! Magdának. Na látod!Tudsz te, ha akarsz! Jutkára néz. És te, édes fiacskám?*
- Jutka *Szünet után. Én, Józsa néni már nem érzem olyan pompásan magam.*
- János *Ne! Nem kell! Úgy sem értené! Nem is érdekes.*
- Józsa néni *Dehogynem. Engem minden érdekel. Az újságban is, amit küldtök, a szerkesztői üzeneteket keresem. Igazán kedves, hogy előfizettek rá, csak az a baj, hogy sokat késik. Mindig utólag tudom meg a dolgokat. Na szóval?*
- Jutka *Józsa néni tudja, hogy nemzetközi szakmám van.*
- Józsa néni *Anyád írta, hogy aranyosan hegedülsz.*
- Jutka *Olyan aranyosan, hogy a főiskola után kiközvetítettek Grázba, ahol egy vidéki operában ugyan, de hangversenymester lettem. Most járt le a szerződése.*
- János *Azzal kereste a kocsit.*

- Jutka Hazamentem és otthon nem tudok mihez kezdeni.
- János Taníthatnál. Tanári diplomád van, mint nekem.
- Jutka Ameddig magam is el nem felejték játszani és olyan szinten nem nyekergetek, mint a tanítványaim. Akkor aztán joggal rúgnak ki a próbajátékokon.
- Józsa néni Nem emlékszem, van nálatok operaház?
- Jutka Több városban is. De nekem egyhez sincs összeköttetésem.
- Magda Azt olvastam, nagyon olcsók a jegyek.
- Jutka A művészek olcsók. A művészet.
- Magda Akkor élvezd! Tudod, mikor voltam én utoljára egy jó hangversenyen? Nálunk egyszerűen megfizethetetlen.
- Jutka Mert megfizetik a művészeket.
- Józsa néni Nem értelek. Ha az életed a zene és nálatok nem olyan nagy luxus, akkor ki se gyere a hangversenyteremből!
- Jutka *Már egy kicsit türelmetlenül.* Ha nem ülök a pultnál, nem szeretem hallgatni a nyolcadik sorból, milyen rosszul játszanak a többiek.
- Petra Majd rájössz te is, hogy nálunk mekkora a drágaság. Az a sok sztrájk... Megőrülök tőle.
- János Akartam is kérdezni, a bankok nyitva vannak?
- Józsa néni Te csak ne válts be semmit, édes fiam! Azzal ráérsz. Itt Bacardiék és Artúr bácsi vendégei vagytok.
- János De Józsa néni, az utazási csekket csak be kell váltani valahol! És mit tudom én, mikor jön rá

a bankosokra, hogy ők is sztrájkoljanak. Itt mégis csak tudok valami segítséget kérni.

Józsa néni Bízd magad nyugodtan Eddiere Ő mindig tud megoldást.

Csikordul a bejárati ajtó.

János Kicsit idegesen Nem lehetne beolajozni azt az ajtót?

Tizenkettedik jelenet

Bacardi Eduard és családja, Victoria, a felesége, Monica, a menyee és Victor, a fia jönnek be

Magda Még egy kávét?

Eddie Jaj, az jó lesz. *Magda kimegy újabb kávékat hoz be. A család elhelyezkedik a garnitúra köré. Általános beszélgetés, a zajból Eddie hangja válik ki.* Ez csak egészen elszigetelt jelenség lehet!

János Nem mondanám, ha nem a szemem láttára történt volna! Az a gazember gázt adott és már el is tűnt a tömegben. Végigszaladt a hátamon a hideg. Aztán gondolkozni kezdtem. Nekünk, akik csak látogatóba jöttünk ide, ez mozi. De aki itt él? Rablások, gyilkolások nap mint nap és soha ki nem derül, hogy ki tette?

Jutka Mi sem tudunk mindenről.

János Nálunk azért a rablásokat kiderítik. Tudjátok, én a fordulat évében születtem,

Eddie Hát látod, ettől tartunk itt mindannyian. Hogy mi lesz itt a fordulat után?

Magda Az *anyjához fordul*. Anyám, igazán sokáig él-tél Apika mellett, hogy..., szóval lehetnek tapasztalataid. Hogy hogyan megy a politika.

Józsa néni Csinálják, fiam.

Tizenharmadik jelenet

Az ajtó hangtalanul kinyílik. A múlt.

János Nem érzed, mi van a levegőben? *Most már ő Artúr bácsi.*

Józsa néni Dehogynem. Te fiam megkezdted a túlélési hadműveletet. Beléptél egy pártba, amelynek a lényegét nem érted, mert, ha értenéd talán nem ebbe a pártba léptél volna. Azt mondd, az életedet áldoznád érte, de nem mész el a gyűlésre, ha esik.

Az ajtó csikorogva bezárul. A jelen.

Tizennegyedik jelenet

Eddie *Magdára néz.* Miért gyilkoljátok ti folyton egymást, én soha nem fogom megérteni. Mintha nem is anya meg lánya lennétek, hanem esküdt ellenségek.

Jutka Én sem vagyok jóban az anyámmal.

János Pedig anyád igazán csodálatos teremtés. Feláldozta magát miattad.

Jutka Igen? Akkor minek hivatkozott mindig rám, ha egy-egy pótapukának kitette a szűrét? Mikor majd megvesztem érte, hogy legalább azal dicsekedhessem az iskolában, hogy az én apukám mekkora pofonokat tud adni!

János Ettől akart megkímélni.

Jutka Tudod, mit nem adtam volna egész gyermekkoromban azért, hogy, ha legalább egyszer jól

elfenekeltek volna, ahelyett, hogy folyton azt éreztesse velem, ma is feláldozta magát értem, én meg óra alatt labdarugdalóztam? A társaság nevetni kezd. Ilyen szövegű intőt kaptam. Meg, hogy „Úrilány utcán nem füttyül.”

- János *Gúnyosan.* Milyen igazságtalanság!
- Jutka Bizony az.
- János Nem füttyültél?
- Jutka Dehogynem. Csak én soha életemben nem voltam úrilány. *Nagy nevetés.*
- Monica Soha nem volt senkije?
- Jutka Egyetlen kapcsolatára emlékszem. Aztán mi lett a vége? Anyám belebolondult a hivatásába, szegény Pista bácsi meg mosogathatott velem otthon.
- János A sebészet egész embert kíván.
- Jutka Pista bácsit cselédszerepre szánta, pedig azt én se tűröm.
- János Hát hol vagy te cseléd, most azt mondd meg nekem!
- Jutka Nálad. A te háztartásodban.
- János Már megint én tehetek róla, hogy a filharmonikusoknál nem kell több tuttista.
- Jutka Szólista. Arról meg igenis te tehetsz, hogy tuttistának nevezel. Nem bánt, ha a többiek annak tartanak, sőt egy kicsit örülsz is neki. Világ életedben féltékeny voltál rám.
- Eddie Annak csak örülhetsz, kislányom. Addig szeret a férjed, ameddig féltékeny. Addig fontos vagy neki.

- Jutka Na, nem mint nőre! Fel sem merül benne, hogy kellhetek másnak is! A szakmai sikereimet irigyli. Hogy míg ő otthon egy elemi iskolában tanít történelmet, engem mégis csak egy olyan zenei nagyhatalom importált, mint Ausztria.
- János *Kezdi elveszteni a türelmét.* És az, hogy Ausztria után senki sem figyelt fel rád, az nem jelent semmit? Hátha nem csak protekciója volt annak a lánynak az utolsó meghallgatáson?
- Jutka A dirigens szeretője.
- János És te miért nem feküdtél le a dirigenssel, ha csak ezen múlik?
- Jutka Rábeszélsz?
- János Nem állok az érvényesülésed útjába. Csak arra figyelmeztetek, hogy amikor a zenekar elhallgat és a hegedűversenyben a szóló következik, a közönséget aztán teljesen hidegen hagyja, hogy kivel volt viszonyod.
- Eddie *Közbevág.* Gyerekek, hogy röpül az idő! Asztalt foglaltam a Történelmi Levegőben. És még át is kell öltöznünk mindannyiunknak!

Második kép

A fenéken a csikorgó bejárati ajtó látszik; ez köti össze a Kennedy Sugárút 70 világát a Történelmi Levegő kávéházzal. A múlt:

János Artúr bácsi ruhájában őt alakítja, Victor, aki eddig néma szereplő volt most a fiatal Eddie, Magdus szerepében Monica

A fogason nádkeretben újságok. Az egyik asztalnál János, mint Artúr bácsi.

János *Feláll, lekaszt egy lapot, belenéz. Érthetetlen.*

Victor *János vállán keresztül belenéz a lapba. Felülről. Mi van ezen érthetetlen, papa? Az ifjúság, a munkanélküli ifjúság a jövőjéért harcol. Rendet kell csinálni eben a totális anarchiában! Totális rendet!*

János *Nektek anarchia, nekünk szabadság.*

Victor *Ebből a szabadságból elégünk van. Mi nem szórakozni járunk ide, hanem az új Európa érdekében. Kis zavart szünet. Különben Edward Bacardi vagyok, filozófus.*

János *Artúr Segovia. Kezet nyújt. Hanyadéves vagy, öcsém?*

Victor *Tulajdonképpen....*

János *Jövőre fogsz beiratkozni, mi? Akkor joggal érezheted Aristotelesnek magad!*

Victor *Hát, ha így ráhibáztál Artúr bátyám, akkor talán azt is megengeded, hogy tegezzelek.*

János *Mit tehetek ellene?*

Victor *Értem tehetnél kedves bátyám.*

János *Adjak egy fix pontot a filozófus úrnak, hogy kiforgassa a világot a helyéből?*

- Victor Kifordul az magától. De a kiindulópont helyes.
- János Adjak kölcsön?
- Victor Legalábbis fizesd ki a számlámat. Egyébként a háborúval úgyis kifordult a világ a sarkaiból.
- János Melyik háborúról beszélsz?
- Victor Hát a nagy háborúról. Mert, ami most van, az sima ügy.
- János Meglátjuk a végén.
- Victor *Melléül.* Mesélj csak! Milyen volt régen a békében?
- János Mocskos. De azért jól élünk. Egy névjeggyel beutaztam egész Európát, harcoltam a szabad Városállamért. Végigcsinálni rohadt, emlékezni szép.
- Victor Ezért akarok én tanulni, Artúr bátyám! Hogy nekem csak szép emlékeim legyenek.
- János Akkor hazudj öcsém! Maradj ki szépen mindenből aztán meséld el, hogy te voltál minden!
- Victor Ezt a Városállam igazságügy minisztere mondja?
- János Ki mondta, hogy én igazságügy miniszter voltam?
- Victor Hát mindenki.
- János És mit mond még az a sok mindenki?
- Victor Hát, hogy, *szünet* meg ne sértődj, kedves bátyám, hogy sikkasztottál miniszter korodban.
- János *Leteszi az újságot.* Így születnek a legendák. A sikkasztás igaz, a politikai üldözés pedig... Úgy voltam én igazságügy miniszter, ahogy te filozófus vagy.

- Victor Még lehetek.
- János Én is. Felcihelődik. Rendezzük a számlát! Pincér!
- Victor *Visszahúzza.* Nem csak azért kerestelek Artúr bátyám, hogy tarháljalak.
- János Hanem, hogy tanulj. Mondtad. Ismétlés a tudás anyja, hát akkor elmondom még egyszer, a háborúkból a legjobb kimaradni, az emlékeidet pedig a végeredmény ismeretében találd ki magad.
- Victor Ne hívd ide a pincért! Nem kell ehhez tanú.
- János Postán adjam fel a cechet, amivel lógsz?
- Victor Ne add fel sehova. Te söpörj el innen minél előbb, Artúr bátyám!
- János Adjam fel az ügyvédi irodámat? Aranybánya.
- Victor Add fel, mert feladnak.
- János Kik? És kiknek?
- Victor Én. És a barátaimnak, akikkel totális rendet akarunk csinálni ebben a totális anarchiában.
- János Érdekes fordulat. Megvan a fix pont. Józsa mindig mondja, hogy ne járjak ebbe a kávéházba, mert ide minden aljanépet beengednek. Igaza van.
- Victor Félreértesz kedves bátyám.
- János Maga is félreértette a szavaimat. Nem azt mondtam, hogy maga egy utolsó zsaroló tróger, hanem, hogy megfontolt filozófus, akiben ott a jövő záloga.
- Victor Jaj, hát hogy magyarázzam?

- János Ne magyarázzon semmit, fiatalember! Fizesse ki a számláját és máskor ne pofátlankodjon oda idegen urak asztalához.
- Victor Én figyelmeztetni jöttem, kedves bátyám.
- János Mire?
- Victor Hogy a fordulat után nem a sikkasztás lesz a baj.
- János Az már nem baj. Nagyobb összegeknek is nyomuk veszett abban a felfordulásban.
- Victor A felfordulás. Az a baj.
- János Miket beszélsz?
- Victor Nem érzed, mi van a levegőben?
- János Szimatol. Füstszag. Szellőztetni kéne.
- Victor A fordulat pillanatokon belül bekövetkezik. Neked meg az a híred, hogy az igazság bajnoka voltál.
- János Miért baj ez? Az állam legdivatosabb védőügyvédjének?
- Victor Ez az. Ettől tűnhetsz el, mint az az összeg, a felfordulásban.
- Feltűnik a bejárati ajtóban Jutka. Az ajtó újra hangtalanul nyílik*
- János Édes öcsém, a történelemtől nem lehet lekésni, a lányokról igen. Jutkára néz. Nézd csak, milyen gyönyörű combja van! És milyen kurta a szoknyája!
- Victor *Felpattan.* Jutkának. Drágám, engedd meg, hogy bemutassam a Városállam történelmének legnagyobb alakját. Eleven legenda. Artúr Segovia. *Jánosnak.* A menyasszonyom.

- János Gratulálok a vőlegényéhez, kisasszony. Nagyon törekvő fiatalember. Ajánlom figyelmébe a filozófiáját.
- Jutka Csak az van neki.
- Victor És az ügyvédi oklevél?
- Jutka A kalapod mellé tűzheted. Én legalább tudok táncolni.
- János Rögtön látni azon a kisportolt figuráján.
- Jutka A világon mindenütt megélünk belőle. De egy jogász csak otthon jogász.
- János Egy férfi mindenütt férfi!
- Jutka Kicsit kacéran Történelmi levegőben is?
- János Ott csak igazán!
- Jutka Tényleg, miért hívják ezt a kafát Történelmi levegőnek?
- Victor Mert háromszáz év óta minden fontos történelmi esemény vagy itt kezdődött, vagy itt ért véget. Most éppen valaminek a közepén tartunk.
- János *Jutkáról és önmagáról.* Hiszen csak most indult!
- Victor *Jutkának.* Akkor is zavarsz!
- János Engem fölpezsdít.
- Victor Artúr bátyám, de mégis egy ilyen rövideszű lány előtt...
- János Ezt a kisasszony nevében is kikérem magunknak! A szoknyája lehet kurta, de, hogy a tudata milyen... *obszcén célzással...* mély, arra magam is kíváncsi vagyok.
- Jutka Hülyének néz, pedig ő a hülye.

-
- János Victornak szól, de Jutkát akarja meghódítani. A háborúban egyszer egy nagy sturm idején beleugrottam egy bombatölcsérbe. Úgy képzeljétek, hogy azok a rohadtak ágyúval céloztak rám, és egyre inkább kezdték belőni magukat, vagyis engem. Behunytam a szemem és hallgattam, ahogy lőnek. Bumm! Mögém. Bumm! Most tíz méterrel előttem csapódott be.
- Victor *Keményen.* Ez alkalommal nem fognak mellétalálni.
- János Mikor felnéztem, velem szemben, a pocsolya szélén egy béka ült ugyanolyan halálos rémületben, mint én. Én akkor annak a békának a kidülledt szemébe néztem és megfogadtam, neki, egyszer éljem túl a mai napot, sosem fog érdekelni a holnap.
- Sötét.*

MÁSODIK RÉSZ

Harmadik kép

Első jelenet

Újra az első képből ismert fogadószoba a Kennedy Sugárút hetvenben. Jelen..

Jutka *Eddiehez fordul, aki ma már jó hatvanas nyugati üzletember. Mondd, Eddie, te mivel foglalkozol?*

Eddie Tanácsadó vagyok ingatlanügyekben.

Jutka Mindig az voltál?

Eddie Nem. Legénykoromban a filozófia érdekelt, aztán Artúr bácsi segítségével az ellenálláshoz is eljutottam. De az már régen volt.

Jutka Ügynök?

Eddie Nem mondanám. Van, aki venni akar, van, aki eladni, én teremtem meg a kapcsolatot közöttük. Ha létrejön a megállapodás, természetesen én is megkapom a jutalékomat.

Józsa néni *A szokott helyéről.* Eddie mindig mindenben feltalálta magát.

Petra Tudjuk.

Magda De mennyire!

Józsa néni Mire jutottunk volna nélküle?

János Végeredményben közvetlen munka nélkül jutsz anyagi haszonhoz.

Eddie Nálatok ezt így tanítják? Biztosíthatlak, amíg ténylegesen létrejön egy üzlet, alaposan el lehet fáradni. Ha lejárt kilométerekben mérjük

a munkát, akkor sem naplopás. Csinálta ezt Artúr bácsi is, de hát akkor jobbak voltak a viszonyok.

Magda *Éllet.* A viszonyok.
 Józsa néni Magda!
 János Akárhogy is vesszük, nem teremtő munka.
 Eddie Te, édes fiam csinálod a történelmet?
 János Az apám csinálta. Irigylem is érte.
 Eddie Nahát, én csináltam én is, meg Artúr bácsi is. Tanítani könnyebb.

Második jelenet

Az ajtó újra nyikorog. Petra jön be rajta.

Petra Olyan nehéz elszabadulni a munkából, még szerencse, hogy délen itt szieszta van. Nálatok nincs szieszta?
 Jutka Nincs
 János Van.
 Petra Ezt meg hogy értsem?
 János Van, aki dolgozik, van, aki sziesztázik.
 Jutka Nem igaz! Senki sem szeret munka nélkül lebzselni!
 János Kérdezd meg a hivatásos politikusokat!
 Eddie Ne haragudjatok, én ehhez nem értek. És sajnos most el is kell mennem, hogy *némi éllet* munka nélkül pénzt keressek, de Petronellával remekül el fogtok beszélgetni. Ja, és addig, ameddig a csekket beváltod, tessék. Pénzt ad Jánosnak. Egy férfi ne mászkáljon pénz nélkül a világban. Ki.

Harmadik jelenet

- Petra Hát ebben igaza van. Úgy felpattant, hogy elköszönni sem tudtunk tőle.
- Magda Akasztott ember házában kötél.
- Józsa néni Magda! Viselkedjél! Magyarázkodik. Nem tudom, miért olyan epés Magda, valahányszor Eddieről szó van?
- Magda Ugyanolyan ingyenélő volt és maradt, mint én lettem, mióta nyugdíjas vagyok. De én csak azóta.

Csöngetés

Negyedik jelenet

- Petra Végre! Megjöttek a fiatalok! *Felpattan, az ajtó felé siet.* Monica, Victor, gyertek beljebb, ismerkedjétek meg egymással! Ez itt János, kedves unkaöcsém, ha nem is vér szerint, ő meg Jutka, unokatestvérünk lánya, szóval kedvenc unokahúgom.
- Victor *Be, ugyanolyan külsővel és ruhában, mint a Történelmi Levegőben.* Szervusztok!
- Monica *Kezet nyújt.* Szervusz! Én is tudok magyarul!
- Jutka Nevetni kezd. Ágyban lehet a legjobban nyelvet tanulni, nem igaz, János?
- János Juditka is így lett perfekt német.
- Monica Ti is heklirózzátok egymást?
- Jutka *Kérdően néz Jánosra.* Az fordít.

- János Hogy heccelődünk-e? Hát persze.
- Monica Engem Victor kezdetben mindig kipellengérezett.
- Jutka Hogy mit csinált?
- Victor Csúfoltam. Mert tájszólásban beszélt.
- János Magyarul?
- Monica Dehogy! Az anyanyelvemen.
- Victor Na, kapunk egy kávé?
- Monica Értem. Hóhér, teljesítse a kötelességét! *Ki*.
- Jutka Monica mit csinál?
- Victor Vezeti a háztartásomat. Ez nálunk mindennapos. Nálatok minden nő dolgozik?
- Jutka Nem. Sokan gyermekgondozási segélyt kapnak.
- Victor Ez szép. Nálunk egy gyerek komoly gondokat okozna. A legnagyobb luxus.
- Monica *Visszatér a kávéval.* Azt hallottam, nálatok, meg nálunk van a legjobb kávé Európában. Rokonok lennének?
- János Barátok! A barátait többnyire választja az ember.
- Victoria *Most szólal meg először.* A testvéreiről meg nem tehet.
- Magda Mi bajod velem?
- Victoria Veled aztán semmi. Ártalmatlan bolond voltál világ életedben.
- Magda Ártalmatlan?
- Petra Nem a bolond bánt?
- Magda Te bántasz.

- Petra Én? Hogyan?
- Magda Azzal, hogy normális vagy. Ebben az őrült világban.
- Victoria Meg egészséges.
- Victor És a ti barátaitok?
- János A rokonok néha merő jóindulatból beszélnek bele az ember életébe, de a barátok, azok segítenek, ha kell.
- Victor A barátok igen. Csak sajnos nekünk nincsenek igazi barátaink. Itt mindenki közömbös a másikkal iránt.
- Monica Nem igaz.
- Victor Éhen döngölhet az ember, észre sem veszik.
- Monica Azt nem veszik észre, ha Victor Bacardi nem végez egyetemet. És, hogy az csak neki fáj.
- Victor És, hogy neked nem fáj. Az fáj a legjobban.
- Monica Nem szeretem, hogy így beszélsz a hazádról. Mintha az anyámat szidnád.
- Jutka Nekem lehet szidni az anyámat. Nem érzem sértésnek.
- Józsa néni Judit! Olyan vagy már, mint Magda!
- Monica És az sem igaz, hogy éhen döngölhet az ember a többiektől!
- Juta Így van. Mikor jöttünk, már nem is tudom, milyen nemzeti ünnepen nem találtunk nyitott vendéglőt, erre egy közönséges paraszt, aki az ellen is tiltakozott, hogy farmernek nevezem, mert azt mondta, hogy ő egy paraszt, látta, hogy éhesek vagyunk, meghívott ebédre.

- János Életemben nem ettem annyit. Ha szét nem szedte volna a kutya a nadrágomat, megmutathattam volna, hogy nem megy össze a derekamon.
- Victor Engem biztosan nem hívtak volna meg.
- Jutka Dehogynem. Nagyon jólelkű paraszt volt.
- Victor Nem kétlem. Azt sem, hogy észrevenné, ha éhes vagyok. De akkor már azt is észrevenné, hogy nem vagyok külföldi. És akkor már nem jár.
- Jutka Potya nem jár. Dolgozz, és akkor nem kell kérni.
- Victor Hol a kapám? A kaszám? Hogy „vágjak olyan rendet közted”.
- Monica Ezt már nem értem. Ennyire nem tudok magyarul.
- Jutka *Magyaráz.* Magyar népdal.
- János Ugyanolyan, mint az, hogy „kinek nincsen kutyája, maga ugat este”.
- Jutka Magyarul! Nem tudom, tudjátok-e? Jánosnak csíkokra szedte a nadrágját egy itten kutya, mert az anyanyelvén akarta megnyugtatni. Azért is van még mindig Artúr bácsi ruhájában.

Fényváltás; újra a múlt, János megint Artúr bácsi.

- János Józsa, nem tudom, mi lesz a lányokkal? Nem kellene tanulniuk valamit? Magda az idén érettségizett, Victoria jövőre fog. Petra még kicsi, nem gond. Magda imád öltözködni.
- Magda Apika, mit szól a kalapomhoz? *Illegeti magát.*
- János Mibe került?
- Magda *A fülébe súgja az árat.*

János Ez a rondaság?
Magda Ne gyászoljon, Apika, nem tart ez a kalap örökké.

A világítás újra visszavált a jelenre.

Monica Sosem gondoltál rá, hogy valahol külföldön próbálj megélni?

János Egész gyermekkorom azzal telt el. De aztán belebolondultam a magyar történelembe, annak is a legújabb szakaszába és rá kellett jönnöm, hogy ez senki mást nem érdekel. De látogatóban jártam külföldön. Csak a Szovjet-unióban ötször voltam.

Victor Milyenek az oroszok?

János Mint mindenki. Egyik ilyen, a másik olyan. Szegények.

Monica A vodka jó, kóstoltam. Victor meg kifejezetten szereti. *Victornak*. Csak lassan-lassan már nem engedhetjük meg magunknak. Ezt sem

Victor Mit nem engedhetünk meg magunknak?

Monica Hét a vodkát, édesem. Mindig feljebb srófolják az árát.

Victor *Enyhe agresszivitással*. És még mit nem?

Monica Tudod, hogy vagyunk.

Victor Más asszonynak is lett gyereke.

Józsa néni *Felélénkül*. Lesz kis dédunokám!

Petra *Örömmel*. Lesz kis keresztfiam!

Eddie És, ha lány lesz?

Petra Egye fene, azt is megtartjuk.

Monica *Szárazon*. Nem tartjuk meg.

Victoria Hogy-hogy nem tartjátok meg? Ez bűn.

- Monica Magánügy.
- Victoria Én igazán nem szoktam beleszólni más dolgába kedvesem, de ez a mostani, minden eddiginél modernebb pápa is elítéli. Nemcsak rólad van szó.
- Monica Hát rólam a legkevésbé. Mondj már valamit, Victor!
- Victor Le fogok szokni az italról
- Monica Nem erről van szó, te is tudod.
- Victor Leszokom a cigarettáról is. Anyámnak iga van. Nem gyilkolhatjuk meg a fiamat.
- Monica És engem?
- Victor Monica!
- Monica Te kényszerítesz rá, hogy elmondjam. Téged bocsájtottak el, és emiatt én nem szülhetem meg a gyerekeket, akit én el tudnék tartani egy olyan világban, amelyért a nagyapád az életét adta volna, de ehelyett...
- Victor Ehelyett?
- Monica Ehelyett egy rossz ügy szolgálatában áldozod fel minden erkölcsi tőkédet. Az anyagiakról nem is beszélve.
- Victoria Nehézségeid vannak? Miért nem szóltál? Apádból én kinyúztam volna.
- Victor A magam családjában a magam lábára akartam állni, anyám! Monica valamit félreértett, amit nem is gondoltam komolyan.
- Monica Mindenesetre komolyan megőrijtettél engem.
- Józsa néni A pillanatnyi nehézségeken úrrá lesz az ember, mi ötven ilyen csináltunk végig Artúr bácsival, anélkül, hogy az elveiből egy jottányit engedett volna.

Ötödik jelenet

Újra a Történelmi Levegő kávéházban vagyunk. Fasiszta hatalomátvétel után; az állófogásokon puskák lógnak.

Eddie szerepében most Victor, a fiatal Magdát Monica személyesíti meg. Jutka is szerepet kap, ő a fiatal Eduard Bacardi menyasszonya, János = Artúr bácsi

- Monica Apika! Az egész városban kerestelek!
- János Most se találtál meg!
- Monica Nézz rám! Érett nő vagyok!
- János Ezekben a történelmi időkben?
- Monica Az élet a történelmi időkben sem állhat meg.
- János Tudtommal a vizsgák, így az érettségi is szünetelnek. A zavaros időkre való tekintettel.
- Monica Éppen ez az! Unatkoztam, Apika.
- János Micsoda?
- Monica Már régen érett voltam. Úgy értem, erre, és biológiailag.
- János Ez a mamák dolga. És ki volt az a gazember?
- Monica Nem mindegy? Úgysem akartam megtartani.
- János Még azt sem tudod, hogy teherben vagy-e, és máris abortuszon töröd a fejed?
- Monica A pasast nem akarom megtartani. Kezelte a jegyemet, hogy megkezdhessek egy utazást, én meg felültem egy vonatra. Ki törődik a lyukasztóval ezután?
- János Micsoda romlottság!

- Monica Én könnyedségnek nevezném. Neki is jobb, nekem is és neked aztán a legjobb. Apika! Olyan csuda kalapot láttam... megérdelek valami érettségi ajándékot, nem?
- János *Zsebébe nyúl, pénzt kotor elő.* Eridj, vedd meg azt a rondaságot, ami nem tarthat két hét örökkévalóságnál tovább.
- Monica *A nyakába ugrik.* Te vagy a legdrágább apika a világon! *Ki.*

Hatodik jelenet

- Victor *Mint fiatal Eddie, be. János az újságjába temetkezik.* Na, papa! Mit szól a fejleményekhez?
- János Felnéz az újságból. Nem értem.
- Victor Mi van ezen érthetetlen, papa? Az ifjúság, a munkanélküli ifjúság kiharcolta a jövőjét.
- János Majd még letagadná.
- Victor Amit nem lehetett az utcán elkezdni, azt befejeztük az utcán. Totális rendet teremtettünk eben a totális anarchiában.
- János *Még mindig Magda esetén tűnődik.* Ebbe a nők is beletartoznak?
- Victor Jól gondolja papa, egy kis nő már át is vette a filozófiámat.
- János *Rájön.* Csak nem maga az?
- Victor Artúr bátyám! A múltkor megengedted, hogy tegezzek. *Ölelésre tárja a karját.*
- János Visszavonom. Én az úrral nem tegeződöm. Remélem azóta már megfizette az adósságát.

- Victor *Ingerülten, de jóindulattal.* Én mindig minde-
nért meg szoktam fizetni. És meglátod, Artúr
bátyám, milyen nemes valutával.
- János Maga nekem nem adósom. Legfeljebb a Tör-
ténelmi Levegőnek.
- Victor Mégis neked fizetek, Artúr bátyám, mert tőled
vettem át a csúcsra kerülés módszertanát. És
bár ez az érdekeltet nem érdekli, hogy úgy
mondjam, angeheiratet rokoni szeretet is van
bennem.
- János Tudtommal egyik leányom sincs férjnél.
- Victor Hát az egyik éppen most tette meg a maga
módján.
- János Micsoda?
- Victor Nézd, Artúr bátyám, én most a te goromba-
ságodra higgadtsággal felelek. Méghozzá egy
higgadt, de kitűnő üzleti ajánlattal. A te ügy-
védi praxisod ebben a városban aranybánya.
Ezt most átadod a vejednek.
- János Hát, ha jól értettem a lányom szavait, egyszer
használatos injekciós tűnek, vagy, hogy is
mondta, kalauzlyukasztónak használta magát.
A jegyet sem akarja megőrizni, de a kalauzra,
vagyis a lyukasztójára már végképp nem tart
igényt.
- Victor Engedd meg Artúr bátyám, hogy mély tiszte-
lettel megkérjem tőled Victoria lányod kezét.
- János És Magdus?
- Victor Bizonyítottan nem érintetlen.
- János És, ha nemet mondok?
- Victor Ez esetben engedd meg, hogy tolmácsoljam
Nagytanácsunk felkérését, melyet mondhatni

a legnagyobb öröömre szinte egyhangúlag szavazott meg első közgyűlésünk.

János *Tűnődve.* És mi volna az?

Victor Mint a Városállam volt igazságügy minisztere, ismert, sőt közismert, megkockáztatom Európa szerte nagyra becsült politikus, a politikai perek önfeláldozó védőügyvédje, a baloldal istápjája...

János Türelmetlenül A lényegét!

Victor ...foglald el méltó helyedet a Legfelső Bíróság elnökének megtisztelő székében. Az ítéletekkel nem lesz sok gond.

János És, ha erre is nemet mondanék?

Victor Ez esetben még egy hely kínálkoznék ugyancsak a bíróságon. *Szünet.* A vádlottak padján.

Negyedik kép

Jutka és János szállodai szobája. A fenéken ott van a csikorgó bejárát. Tapétaajtó, a tussolóba, nagy franciaágy, sarokban jégszekrény. A tussolóból Jutka hangja hallatszik

Hetedik jelenet

- Jutka *Juj, ez hideg! Jutka kiszalad a tussolóból. Már kombiné van rajta. A szekrény elé áll, a ruháit mustrálja. Nem. Ez nem jó. A fene a hülye fejemet, miért kellett Jánosra hallgatni? Felkap egy ruhát, belebújik, nézi magát a szekrényajtó tükrében.*
- János *Gyönyörködve nézi az asszonyt. De kirittytett magad!*
- Jutka *Itt olyan elegánsak a nők. Nem akarom, hogy lesajnáljanak. Hogy Baccardiék még ruhát is vegyenek nekem!*
- János *Mindenkin csak farmert láttam.*
- Jutka *Sajnos már nem vagyok tizenhat éves.*
- János *Nekem te gyönyörű vagy és nagyon fiatal*
- Jutka *Forog. Tetszem?*
- János *Nagyon. Így frissen, megfürödve, mint egy harsogó germersdorfi cseresznye. Friss és ropogós.*
- Jutka *Mindjárt megesznek.*
- János *Nem esz meg, csak megkóstol. Megöleli Jutkát, de az kibontakozik.*
- Jutka *Te, én mehetek mindjárt újra fürdeni!*

János	Hát az meglehet.
Jutka	Mindjárt jönnek.
János	Hány óra van?
Jutka	Háromnegyed tíz. És még csak nem is reggeliztünk.
János	Van finom téliszalámi. Nem kérsz?
Jutka	Rá nem birok nézni. Valami jó kis italra vágyom. Kinyitja a jégszekrényt. Te! Ez tele van!
János	Ez aztán a pofátlanság! Itt állsz gyönyörűen, és ugyanúgy vagyok veled, mint a tele frigóval. Nem fogyasztható.
Jutka	Miért?
János	Hozzácsapják a számlához.
Jutka	Józsa néni fizeti.
János	Téged is?

Nyolcadik jelenet

Csöngetés. Magda és Victoria jönnek be azon a csikorgós ajtón.

Magda	Nem jöttünk túl korán?
Victoria	<i>Körülnéz.</i> Egész csinos.
Jutka	És a tussoló is kitűnő. <i>Nevet.</i> Fel van avatva.
Magda	Akkor mit csinálunk?
Victoria	Jaj, Magda, hát nem megbeszéltük? Mi ketten Jutkával elmegyünk és megnézzük a Zeneakadémiát, Eddie egyik kliense ott dirigens. <i>Victoria Jutka ruháját nézi.</i> Jaj, hát ilyen ruhában nem jöhetsz! Nálunk minden a csoma-

- golás. Nem baj, ha hibás az árú, csak a csomagolása legyen gyönyörű.
- János Ezt se nekem mondták.
- Victoria Majd beugrunk az áruházba és veszünk egy ruhát.
- János És velem mi lesz?
- Victoria Jánoskám, azt hiszem ez afféle hölgyprogram. Magdával most már szabad a vásár. Ifjabb korában mindig ki tudott találni valamit.
- Magda Bízd rám.
- Jutka Indulhatunk. *Bebújik a cipőjébe, könnyedén megcsókolja Jánost és Victoriával együtt ki. Az ajtó csikorog.*

Kilencedik jelenet

- Magda Elmentek. *Szünet.* A múzeumot láttad már?
- János Igen. Csak hiányos a kiállítás.
- Magda Tudom. A Giottokat elvitték Párizsba
- János Nem a Giottokat hiányoltam én. Nem is a Galériába mentem.
- Magda Hát?
- János Ez a város volt az ellenállás központja. Itt indult a Nagy Nemzeti Felkelés.
- Magda Na és?
- János Meséltem neked, hogy én a közelmúlt történetébe bolondultam bele. Hova vezethetett a legelső utam? Természetesen a Nagy Nemzeti Felkelés Emlékmúzeumába. És ott nyoma sem volt Artúr bácsi tárgyi emlékeinek. De még a

nevét sem láttam. Hol volt ő a Nagy Nemzeti Felkelés idején?

Magda Itt. Ebben a szállodában. Ezért is választottam nektek ezt a hotelt. Akkor még volt fürdőkád.

János Természetesen illegalitásban.

Magda Lehet mondani

János Biztosan te voltál az alsó kapcsolat.

Magda Nahát, azt már nem lehet mondani. Arra adódott más.

Megváltozik a világítás; Magda továbbra is a jelenből emlékezik, János már megint Artúr bácsi. Magda kinyitja a szekrényajtót, kalapot próbál a fejére.

János Hogy kerülsz ide, Magda?

Magda Apikám! *A nyakába borul.*

János Nem férek egy puszihoz ezektől a rohadt kalapoktól

Magda Kalapos lánynak kellett volna adnotok.

János Miért, mi lettél, Magda?

Magda Hát éppen ez az, Apika! Hogy semmi! A húgom nővére. aki előttem ment férjhez az én szeretőmhöz.

János *Von egyet a vállán.* A kalauz felszállt egy másik vonatra.

Magda Te meg egy harmadikra, apám!

Hangtalanul kinyílik a tussoló fülke ajtaja, Jutka lép be. Ő a harmadik, Artúr bácsi életében. Rámered Magdára, lekapja a kalapot a fejéről és a magáéra illeszti.

Jutka Azt mondják, itt nem lehet kalap nélkül bemutatkozni sem!

Fényváltás, újra a jelen.

Tizedik jelenet

- János Nálunk nagyon hiányoznak az Artúr bácsik. Előfordult bizony, hogy aki az igazság védelmére tett esküt, előrefogalmazott ítéletre vetemedett.
- Magda *Elbűvölten hallgatja.* Milyen pompásan ki tudod fejezni magad, János! Milyen okos vagy! *Szünet.* És milyen szép!
- János *Döbbenten.* Szép?
- Magda Szép, mint az ifjúság. Nem tudhatod, de jobb is, ha nem tudod, mi minden jut egy öregedő nő eszébe, ha egy ilyen friss fiatal emberre néz. Akiből még minden lehet. *Nyel egyet.* Nagyon régen nem voltam férfivel, János, az utolsó barátom olyan volt, hogy egy lámpaernyővel szívesebben mentem volna ágyba, mint vele, vagy ezt már említettem? És mégis, az a mámor volt az egyetlen, ami el tudta feledtetni velem a teljesen fölösleges életemet. Az önvádat, ami a szerelmet helyettesítette.
- János Önvád?
- Magda Egy katonába voltam szerelmes utoljára, szabadságon volt, mikor találkoztunk. sokkal fiatalabb volt, mint én, de hogy tudott szeretni! Hogy könyörögtem neki! *Fényváltás, a múlt.* *Magda úgy könyörög Jánosnak, mint a szabadságos katonának.* Édesem, drágám, most kiengedtek, ki tudja, máskor kiengednek-e, nem lesz közben háború, megúszod-e baleset nélkül és engem ilyennek talál-sz-e még? Sze-szélyes vagyok, meg hiú és az unalmat nem tudom elviselni. Unalomból talállak megcsalni, és akkor elveszítelek. Ne menj vissza!

- János Kiadnak.
- Magda Elbújtatlak.
- János Én szeretem a hazámat.
- Magda Úgy szereted a hazádat, hogy megdöglesz érte? Ismeretlenül? Én úgy szeretem a hazámat, de a tiedet is, hogy megpróbálom megőrizni az értékeit a jövőnek. Így tett az apám, és így teszek én is.
- János Te a saját apáddal sem mertél szembeszállni a saját jövőd érdekében.
- Magda Meglátod, hogy nem csak beszélek. Rohadt férfiak! Vidáman kísértáltak a világból, fel a szobrok talapzatára, mi meg itt maradunk egyedül. Vágyódjunk gyerekre, partnerre, vágyra, végül már csak valami hasznos tenni-valóra. *Nagyon hosszú szünet egyedül.*
- János Kihez beszélsz?
- Magda Hozzád, miért nem figyelsz? Én komolyan mondom neked, maradj velünk! Pillanatokon belül bekövetkezik a nagy fordulat és akkor te... a te felkészültségeddel, az otthon, ingyen megszerzett történelmi tapasztalataid birtokában, gyönyörű kiállításoddal, egyenesen a vezérkarba kerülhetnél. A nyelvet tudod, sőt nagyon is jól tudod, az a kis akcentus még külön sármos benned. Az elején még én is segíthetnék, mint mit tudom én, a személyi titkárod, hiszen a rokonod lennék, vagy mi. És akkor... akkor majd együtt nézhetjük a felvonuló tömeget, amint éljeneznek. *Szünet.* tégged, én édes egyetlen utolsó nagy szerelmem!
- János *Döbbsenten hallgatja.* Nagyon fáradt vagyok, Magda. Az a sok idegen beszéd...

Magda *Némi reménnyel. Ledőlnél pár percre?*
 János *Nem, Magda, ha már Eddie elintézte nekem, benéznék az archívumba. Velem tartasz?*

Mind a ketten a bejárati ajtón, amely most is nyikorog, ki. Sötét.

Tizenegyedik jelenet

A szállodai szobában most csak Jutka és János. A férfi iratokat lapozgat.

Jutka *Kirobban belőle. Sikerült, érted, sikerült! Meghallgattak! Tetszem!*

János *Felnéz az iratok közül, elneveti magát. Ízlik a cseresznye.*

Jutka *Majdnem dühös. Hát nem érted?*

János *Az iratokról beszél. Az archívumban azt mondták, még húsz évig várni kell.*

Jutka *Holnap mehetek a próbára!*

János *Mondtam, hogy nekünk csak három napunk van.*

Jutka *Papírt lobogtat. Itt a kezemben a szerződés!*

János *Megírhatom a munkahipotézist, de mivel lehet bizonyítani? És közben nem tudom, kinek van igaza? Aki építette a legendát, és kevesli, vagy, aki nem hitt benne, és sokallja? *Végre reagál Jutka szavaira.* Miről van szó? Az utolsó, amire emlékszem, az volt, hogy Victoria egy ruhát akart venni neked s te nem akartad elfogadni.*

Jutka *Aztán még egyszer visszajöttünk egy kalapért. Még mindig nem érted? Meg vagyok alapozva.*

- János Kalapozva vagy. *Megborzong*. De rossz vicc volt!
- Jutka Bementünk az Akadémiára, egyenesen a Filharmonikusok próba-termébe. Jön a karmester és kezét csókol. Nekem! És azt mondja, hogy már vártak. Hogy az Eddie...
- János Eddie?
- Jutka Igen, Eddie odatelefonált. Lehetek első hegedűs, hangversenymester, sőt szólista is. Azzal a kezembe nyomtak egy hegedűt, de micsoda hegedűt! Minimum Amati volt! És talán, mert tudtam, hogy úgysem sikerülhet, mert idegen vagyok, mert mióta úton vagyunk, nem volt hangszer a kezemben, mert az egészet úgyis csak álmodom...
- János Tényleg csak álmodod.
- Jutka Olyan könnyedén, olyan görcs nélkül játszottam, mint eddig soha életemben. Annak a hangszernek olyan hangja volt... mint a szerelemnek az orgazmus csúcán.
- János Szinte hallom.
- János *Szó nélkül a zsebébe nyúl, előkeresi az útleveleket és odaadja Jutkának.*
- Jutka Ez meg mi?
- János Az útleveleink. Olvasd csak el, hogy mi van beleírva?
- Jutka *Olvas*. Ez az útlevél hatvannyolc számozott oldalt tartalmaz.
- János Nézd csak meg a vízumot! Munkavállalásra nem jogosít.
- Jutka Elintézik.
- János Neked. Nekem nem intézik el.

- Jutka Majd csak kitalálunk valamit! Magdának is lehetnek ötletei, hiszen ő kommunista itt, Petra egy vezérigazgató titkárnője, Eddie szaknácscadó.
- János Megkérte az állatkerti őr, hogy hadd üljön fel a kislány a pónilóra.
- Jutka Mindenki komolyan vette. A dirigens..,
- János Aki kezét csókolt?
- Jutka Te sosem csókoltál kezét.
- János Nem. De ilyen csúnya tréfát sem űztem veled.
- Jutka Úgy beszélsz, mint az operettben a táncoskomikus „ravasz vagy, de én ravaszabb vagyok!”
- János Te vagy komikus, rajtad fognak nevetni.
- Jutka Miért, szerinted ez vicc?
- János Eddie megkérte az ügyfelét, a dirigenst, hogy minden kockázat nélkül tegye boldoggá a kis unokahúgát. Hogy úgy szóljon a hegedű a kezében, mint ő a csúcson.
- Jutka Te csak tudod.
- János Sikoltozni szoktál.
- Jutka *Nagyon dühös lesz.* El nem tudod képzelni, hogy én a tehetségemmel valahol érvényesülhetek?
- János A fene egye meg!
- Jutka Mert nekem sikerült?
- János Mert nekem jutott a legrohadtabb része. Meghallgatnak, kiválasztanak...
- Jutka *Majdnem komiszan ...kielégítenek.*

- János Aztán egész úton visszafelé hallgathatom, hogy itt volt a nagy lehetőség, és te elszalasztottad. Miattam. Pedig, hidd el, mindenki a saját felelősségére sikkad el.
- Jutka Hát tudod mit, ez alkalommal nem fogok el-sikkadni. Itt maradok.
- János Vállat von. Nem vagy pótolhatatlan.
- Jutka *Sírni kezd.* Sosem gondoltam volna, hogy te ennyire pótolható leszel.

Kopogtatás. Az ajtó nagyon nehezen csikorogva nyílik.

Tizenkettedik jelenet

- Józsa néni *Liheg.* Hogy ez a szoba milyen távol esik a lifttől! Egészen kifulladtam. Levegőt!

Sötét

Utójáték

Ötödik kép

János és Jutka Budapesti, Félhold utcai lakásában. A szűk szoba mélyén ott a csikorgó vagy néma bejárati ajtó, amely alkalmanként a múltba vezet.

A szoba egyik oldalán hatalmas íróasztal, másik oldalon kottatartó Szekrény, ahol az iratokat is tartják.

Első jelenet

- Jutka *Bejön, kottát rak a kottatartóra, a hegedűjét kezdi hangolni.*
- János *Az íróasztalhoz ül, táskairógépet vesz elő, papírt keres a szekrényben.*
- Jutka *Muszáj neked pont most gépelned, mikor végre rávettem magam, hogy gyakoroljak?*
- János *Le kell írni a beszédemet. Hátha lehozzák. Jánosnak egy papírdarab akad a kezébe. Ez meg micsoda?*
- Jutka *A távirat! Egészen megfeledkeztem róla! El se férnek.*
- János *Szerezhetünk nekik privátszobát. A szomszéd is mindig kiadja.*
- Jutka *Egy órára. Nászutazóknak.*
- János *Gondolod?*

- Jutka Hát miből telik nekik Toyotára? És autóval jönnek, úgy, hogy azt se tudjuk, mikor fognak beállítani?
- János Jöhettek volna tavaly, vagy jövőre.
- Jutka Jövőre miért lenne jobb?
- János Akkorra sok minden eldőlt... Minden olyan bizonytalan. És ez a beszéd is... Ma már nem lehet csak úgy szövegelni, mert kiröhögnek

Csöngetés

Második jelenet

- Magda *Ugyanúgy liheg, mint Józsa néni ez előző rész végén. Hogy a lift itt milyen távol van... Egészen kifulladtam.*
- János *Döbbenten. Józsa néni!*
- Magda Mondják, hogy az utóbbi időben nagyon hasonlítok hozzá.
- Jutka Magda!
- Magda Az bizony. Kicsit rozogán, de ő.
- János Hát igen, olvastuk a levelet. Józsa néniről. Neki már bizonyára jó, de nekünk nagyon fog hiányozni.
- Magda Lehet, hogy nem illik ezt mondani az anyámról, de én mégis úgy érzem, hogy hatvanöt éves koromra ideje volt felnőni. Na? Nem is kínáltak helyet? Jönnek a többiek is, csak még parkolót keresnek.

Harmadik jelenet

Victor és Monica érkeznek. János rettenetes zavarban kínálgat.

- János Jaj, dehogy, édes Magduskám, üljetelek le, éreztétek otthon magatokat! *Italt szed elő az íróasztal egyik fiókjából.* Mit tölthetek? Valami aperitifet? De jó, hogy így együtt vagyunk megint!
- Magda Hát utoljára nagyon úgy nézett ki, hogy egy pár sem marad együtt.
- János Juditka nem szereti a pukkanásokat, emlékeztek, aznap este robbantottak nálatok valamilyen rohamosztagosok.
- Monica Hol van az már!
- János A lényeg a lényeg, hogy Juditka felült mögém a pónilóra és hazavágtattunk. Itt mégis nagyobb a biztonság. Gondolta ő. Akkor.
- Jutka Nem szeretem, hogy Juditkának hívsz.
- János Miért, minek nevezzetek? „Édes, szép, ifjú hitvesem?”
- Jutka Szólíthatsz egyszerűen Művésznőnek is.
- Monica Ti még mindig heklírozzátok egymást?
- János Mi? Mindig.
- Monica És ugyanúgy?
- Jutka Pontosan ugyanúgy. Már beleőrülök. Hogy János mindig mindenre ugyanazt mondja. Ugyanaz a lemez.
- Magda Ezért kell váltani. Én egyetlen partneremmel nem értem meg ezt a lemezlovas állapotot.
- Victor Nem is tudtam, hogy ilyen modern fogalmakat ismersz.

- Magda Ismerni még ismerem, de tudni már nagyon keveset tudok.
- Jutka *Victornak magyarul.* Csakhogy az a póniló nem póniló volt
- János *Ingerülten.* Miért?
- Jutka Hintaló. Az is egy körhintán.
- Magda *Fellelkesedik.* Olyan volt az én gyerekkoromban is! Megvan még?
- Jutka Itt nem változik semmi.
- János a gépben kopog valamit.*
- Victor Mindennek meg kell változnia, hogy valami ugyanúgy maradjon, ahogy a Párduc mondja.
- Jutka Párduc? Házi cica! Mi csak itt beszélünk, ti meg éhesek vagytok!
- Indulna kifelé a konyhába, de Monica megállítja.*
- Monica Segíthetek valamit?
- Jutka Te most vendég vagy!
- Victor Szó nem lehet semmiféle főzésről. Elmegyünk vacsorázni valahova!
- Magda Megvan a Gundel és a Mátyáspince?
- Jutka A Történelmi Levegőben is te fizettél!
- Victor Ne is törődj vele! Hozzácsapom a költségekhez.
- János *Az írógép mellől.* Hát hivatalosan vagy itt?
- Victor Ki lenne az Ezredforduló kiküldött tudósítója, ha nem én?
- Magda A hóhér.
- Victor Istenkém, az én lapom Magduska pártjától egy kicsit jobbra áll, de hát minden relatív.

Ezért vagyunk itt és ezért tudtuk Magdát is magunkkal hozni. Azt hiszem Artúr bácsi is csak helyeselné.

Jutka

Könnyen idetalálatok a Félhold utcába?

Magda

Ennek az utcának a nevét nem lehet elfelejteni. Tizenhét évesen udvarolt nekem egy kicsit hóbertos fiú. A romantikus éjszakának minden kelléke megvolt, csak éppen nem telehold, hanem félhold világított, ő tehát így közeledett hozzám: „Kisasszony, szereti maga a félholdat?”

János

És Victoria? Ő miért maradt otthon?

Magda

Nagyon elfoglalt. A Segovia Alapítvány kurátora.

Negyedik jelenet

János

Kitekeri a gépből a beszédét és felolvassa. Drága barátaink, mi most azért gyűltünk ide, hogy a saját jövőnk érdekében végre mi is tegyünk valamit. Ne csak hagyjuk megtörténni a dolgokat! Mindenekelőtt egy javaslattal élnék. Fővárosunk semmitmondó utcákkal van tele, hogy többet ne mondjak, én a Félhold utcában lakom. Ezeket az utcákat valóban történelmi személyiségek emlékének megőrzésére kellene felhasználni! Ezt az utcát például a továbbiakban hívjuk Artúr Segovia utcának, az ismert politikus államférfi hervadhatatlan érdemeinek kései és szerény elismerése gyanánt. Artur Segovia, – akihez imádott feleségem révén rokoni szálak is fűznek, – bevallom a példaképem, hiszen mindenben részt vett, amivel az utókor jogos elismerését

kivívhatta, de szilárd meggyőződése ellenére
nem tett semmit.

Diadalittasan néz a társaságra.

Sötét.

*Budapest, 1975. június 22. – 1979. április 16. – 1988. november 4. –
2009. május 1.*

Jász István